

LV

LV

LV

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 25.11.2008
COM(2008) 791 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Ceļvedis jūras teritoriālajai plānošanai: kopēju principu sasniegšana Eiropas Savienībā

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Ceļvedis jūras teritoriālajai plānošanai: kopēju principu sasniegšana Eiropas Savienībā

1. IEVADS

Eiropas Komisija 2007. gada 10. oktobrī pieņēma Zilo grāmatu, kurā ierosina integrētu jūrniecības politiku (IJP) Eiropas Savienībai¹, un detalizētu rīcības plānu². Eiropadome 2007. gada 14. decembrī apstiprināja IJP un rīcības plānu.

Jūras teritoriālā plānošana (JTP)³ ir svarīgs IJP instruments. Tā palīdz valsts iestādēm un ieinteresētajām aprindām saskaņot darbības un optimizē jūras teritorijas izmantošanu, lai veicinātu ekonomisko attīstību un jūras vides aizsardzību. Šā paziņojuma mērķis ir veicināt JTP sagatavošanu dalībvalstīs un tās īstenošanu valstu un ES līmenī⁴. Paziņojumā ir izklāstīti JTP galvenie principi un mēģināts ar iztīrījuma palīdzību mudināt dalībvalstis izstrādāt kopēju pieeju.

2. PAMATOJUMS

2.1. Kāpēc vajadzīga jūras teritoriālā plānošana?

Aizvien pieaugošā aktivitāte Eiropas jūrās nozīmē konkurenci starp, piemēram, šādu nozaru interesēm: kuģniecība un jūras transports, jūras enerģijas ražotnes, ostu attīstība, zvejniecība un akvakultūra un vides aizsardzība.

Ļoti iespējams, ka klimata pārmaiņas, jo īpaši jūras līmeņa celšanās, paskābināšanās, ūdens temperatūras paaugstināšanās un biežāki ārkārtēji laika apstākļi radīs ekonomisko darbību izmaiņas jūras teritorijās un jūras ekosistēmu izmaiņas. Jūras teritoriālā plānošana var būt svarīgs instruments, kā mazināt šādu izmaiņu ietekmi, veicinot jūras teritoriju un atjaunīgās enerģijas efektīvu izmantošanu un rentablu pielāgošanos klimata pārmaiņu ietekmei jūras teritorijās un piekrastes ūdeņos.

Jūras teritoriālā plānošana ir instruments lēmumu pieņemšanas uzlabošanai. Tā nodrošina pamatprincipus cilvēku īstenotu konkurējošu darbību saskaņošanai un to ietekmes uz jūras vidi pārvaldīšanai. Tās mērķis ir saskaņot nozaru intereses un nodrošināt jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu atbilstīgi ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijai⁵.

---

¹ COM(2007) 575.

² SEC(2007) 1278.

³ Šajā dokumentā tiek izmantots termins „**jūras teritoriālā plānošana**”, lai gan praksē ir vērojama tendence, ka dalībvalstīs šā jēdziena apzīmēšanai izmanto arī citus līdzvērtīgus terminus. Lai uzsvērtu vienoto starpnozaru pieeju šim procesam, angļu valodā priekšroka tiek dota terminam *maritime spatial planning*, nevis *marine spatial planning*.

⁴ Paziņojums ir saskaņā ar Zilās grāmatas 3.2. nodaļu.

⁵ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

Jūras teritoriālajā plānošanā vajadzētu ņemt vērā katra jūras reģiona vai apakšreģiona specifiku. Tas ir **process**, kas sastāv no datu vākšanas, konsultācijām ar ieinteresētajām aprindām un kopīgas plāna izstrādāšanas, kam seko tā īstenošana izpilde, novērtēšana un pārskatīšana.

2.2. Eiropas mēroga pieejas priekšrocības

Par JTP īstenošanu ir atbildīgas dalībvalstis. Piemēro subsidiaritātes principu, tomēr rīcība ES līmenī var nodrošināt ievērojamu pievienoto vērtību.

Jūras teritoriālās plānošanas izmantošana uzlabos ES jūrniecības ekonomikas konkurētspēju, veicinot izaugsmi un darbvietu radīšanu atbilstīgi Lisabonas stratēģijai. Jūrniecības ekonomika Eiropai ir svarīga nozare, un tajā ir nodarbināti aptuveni pieci miljoni iedzīvotāju⁶. Aplēsts, ka jūrniecības nozares un pakalpojumi⁷ rada 3 līdz 5 % no Eiropas iekšzemes kopprodukta (IKP), turklāt dažām nozarēm ir liels izaugsmes potenciāls. Stabila plānošanas sistēma, kas nodrošina tiesisko noteiktību un paredzamību, veicinās ieguldījumus jūras enerģijas nozares attīstībā, kuģniecībā un jūras transportā, ostu attīstībā, naftas un gāzes iegūšanā un akvakultūrā, sekmējot Eiropas spējas piesaistīt ārvalstu ieguldījumus.

Nozaru atšķirīgā pieeja jūras resursu izmantošanai izraisa politikas sadrumstalotību. Tas ierobežo jūrniecības darbības, kavējot to izaugsmes potenciālu un mazinot valsts iestāžu spēju aizsargāt jūras vidi. Kopīgs JTP darbs ļauj koordinēt dažādo nozaru izmantotās pieejas. Tas uzlabo ES un dalībvalstu politikas efektivitāti un saskaņotību, samazinot **nekoordinētas rīcības**⁸ ekonomiskās sekas.

Jūrniecības darbībām ir **pārrobežu dimensija**. Valstu lēmumi ietekmē arī kaimiņvalstis. Dalībvalstīm, kurām ir kopīga pieeja jūras teritorijas pārvaldīšanai kādā jūras baseinā, būs vieglāk pārvarēt savstarpējas problēmas. ES uzdevums ir veicināt, lai dalībvalstu kopējā pieejā būtu ņemta vērā pārrobežu ietekme.

Iekšējam tirgum JTP nodrošina pamatu atļauju sistēmu vienkāršošanai un regulatīvo un administratīvo procedūru izmaksu samazināšanai, ļaujot izveidot pārredzamu un drošu plānošanas sistēmu.

Jūra ir **kompleksa ekosistēma**, kas sniedzas pāri administratīvajām robežām. Lai būtu iespējams īstenot saskaņotu ilgtermiņa pārvaldību, ir jāņem vērā visa ekosistēma un to nosakošie faktori. Plānošanai jābūt vērstai uz jūras vides aizsardzību un uzlabošanu. Darbs pie JTP Eiropas Savienības līmenī nodrošina dalībvalstīm piemērotu forumu, lai apspriestu un izstrādātu vienotu pieeju jūrniecības darbību pārvaldīšanai atbilstīgi ekosistēmas prasībām.

2.3. Kā šo mērķi sasniegs?

Šajā paziņojumā ir izklāstīti galvenie ar JTP saistītie jautājumi, kas apspriežami ES līmenī. Tajā sniegta šāda informācija:

⁶ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/study_employment_en.html

⁷ Nav iekļauta izejvielu, piemēram, naftas, gāzes vai zivju vērtība. http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/com_2006_0275_en_part2.pdf.

⁸ Šeit iespējama atsauce uz ostu attīstības vadlīnijām, kuras pašlaik sagatavo DG ENV un DG TREN.

- dalībvalstu pašreizējā pieeja JTP un citi starptautiski piemēri, tostarp mācība, kas gūta no ES projektiem, jo īpaši no INTERREG un pētniecības pamatprogrammām (3. nodaļa);
- starptautiskie un ES instrumenti, kuriem ir ietekme uz JTP (4. nodaļa).

Ņemot vērā šos piemērus, paziņojumā ir norādīti JTP galvenie principi (5. nodaļa), pamatojoties uz kuriem var plaši iztirzāt kopēju pieeju JTP Eiropas Savienībā.

3. VISPĀRĒJA PIEEJA PLĀNOŠANAI UN PROJEKTIEM

Jūras teritoriālā plānošana ir salīdzinoši jauns process. Aizvien vairāk dalībvalstu izmanto to vai gatavojas uzsākt tās izmantošanu, un ar ES projektiem ir uzsākta instrumentu un kritēriju izstrādāšana jūras teritoriālajai plānošanai.

3.1. Pašreizējās pieejas jūras teritoriālajai plānošanai

Apvienotā Karaliste kā visaptverošu likumdošanas politikas pamatu ir sagatavojusi likumprojektu par jūras politiku („Marine Bill”), ar ko nosaka jūrniecības plānošanas sistēmu visiem Apvienotās Karalistes ūdeņiem⁹. Skotija ir sagatavojusi likumprojektu par jūras politiku („Marine Bill”) savu jūru pārvaldībai¹⁰. Abos minētajos likumprojektos ir paredzēta jauna administratīvā struktūra („Marine Management Organisation”), lai vienkāršotu atļauju izdošanas un licencēšanas procedūras. Zviedrijā likumprojekta par jūras politiku pieņemšana ir paredzēta 2009. gada sākumā. Kopīgā iezīme šajos likumprojektos ir integrēta pieeja valsts jūrniecības politikai, tostarp JTP izmantošana.

Portugālē ar nacionālo jūras stratēģiju (2006) tiek mēģināts integrēt nozaru politikas un definēt JTP un piekrastes zonas integrētas pārvaldības (ICZM) principus. 2007. gadā tika izveidota starpministriju komiteja jūras lietās.

Vācija ir paplašinājusi likumu par sauszemes plānošanu un līdz ar to federālās pilnvaras EEZ jūras teritoriālajai plānošanai. Minētās paplašināšanas iemesls bija jūras vēja enerģijas nozares attīstība. Nesen izstrādātais jūras teritorijas plāns aptver visas trīs JTP dimensijas (virsmā, vertikālais ūdens slānis un jūras gultne) un nosaka zonas īpašām jūrniecības darbībām. Plāni stāsies spēkā, kad tiks pieņemts juridiski saistošs rīkojums. Novērtēšanas process patlaban nav plānots¹¹.

Beļģija izmanto zonējumu t.s. ģenerālplānā, lai iedalītu jūras teritorijas konkrētām jūrniecības vajadzībām. Šādas rīcības virzītājspēks ir smilšu un grants ieguve un jūras vēja enerģija. Otrajā plānošanas fāzē tiks noteiktas aizsargājamas jūras teritorijas (NATURA 2000 tīkls). Plāns paredz piešķirt atļaujas un licences konkrētām darbībām tikai noteiktās zonās, un to pastāvīgi uzrauga un novērtē¹².

⁹ <http://www.defra.gov.uk/marine/legislation/index.htm>.

¹⁰ www.scotland.gov.uk/marinebill.

¹¹ http://www.bsh.de/en/The_BSH/Notifications/Spatial_Planning_in_the_German_EEZ.jsp.

¹² <http://www.mumm.ac.be/EN/Management/Sea-based/index.php>.

Polija teritoriālo plānošanu jūras teritorijās īsteno, izmantojot Likumu par Polijas Republikas jūras teritorijām un jūrlietu pārvaldi. Saskaņā ar *Interreg IIIB Pukas līci (Puck Bay)* nesen tika pabeigts JTP eksperimentālais projekts, tostarp pētījums par teritoriālo attīstību pieguļošajos sauszemes apgabalos. Polija grasās grozīt valsts plānošanas likumu, lai piešķirtu jūras teritoriju plāniem juridisku statusu un izstrādātu šādus plānus visiem Polijas ūdeņiem¹³. Projekta rezultātus izmanto, lai šā procesā gaitā sniegtu vadlīnijas valdībai.

Dažas dalībvalstis un citas Eiropas valstis ir sagatavojušas integrētus jūras pārvaldības plānus, kuri nodrošina vadlīnijas tādu lēmumu pieņemšanai, kas saistīti ar attiecīgo jūras teritoriju. Nīderlande ir izstrādājusi integrētu pārvaldības plānu Ziemeļjūrai 2015. Tas izstrādāts galvenokārt tāpēc, ka ir jāplāno jūras vēja enerģijas izmantošana. Ar minēto plānu ievieš integrētu novērtējuma sistēmu visām darbībām, kuru veikšanai vajadzīga atļauja. Ir sagatavotas iespēju kartes jūrniecības izmantojumiem, kuriem paredzēta vislielākā izaugsme¹⁴ un kuri piesaistīti konkrētām vietām.

Norvēģija ir izstrādājusi integrētu pārvaldības plānu Barenca jūrai un jūras teritorijai ap Lofotu salām. Tas nodrošina sistēmu resursu ilgtspējīgai izmantošanai un pašreizējo un turpmāko darbību īstenošanai. Plānā ņemts vērā, ka jūras vides jutīgums laika gaitā mainās, un uzsvērts zinātnes atziņu nozīmīgums. Norvēģija ir paredzējusi sagatavot integrētus pārvaldības plānus Norvēģu jūrai un Norvēģijai piederošajai Ziemeļjūras daļai¹⁵.

Francija ir ieviesusi *schéma de mise en valeur de la mer*¹⁶ Thau ezeram pie Vidusjūras un Arkašonas baseinam Atlantijas okeānā. Šīs shēmas uzmanības centrā ir piekrastes zonas attīstība, tajā ir iekļauti zonēšanas pasākumi un noteiktas teritorijas konkrētu jūrniecības darbību īstenošanai. Francija patlaban izstrādā vides pamatlikumu, kurā būs iekļauti konkrēti noteikumi jūrniecības darbību pārvaldībai.

Vairākas dalībvalstis un reģioni ir sākuši īstenot *ICZM* stratēģijas, kas varētu būt nozīmīgas arī JTP. Šāds reģions ir, piemēram, Emīlijas Romanjas reģions Itālijā, kurā saskaņā ar *INTERREG IIIB* projektu ir izstrādāta *ICZM* principu ieviešanas stratēģija¹⁷. Minētajā projektā piedalās arī Slovēnija, un tā ir izrādījusi interesi jūras teritoriālajā plānošanā sadarboties ar Itāliju un Horvātiju.

Spānija 2007. gadā ir pieņēmusi piekrastes ilgtspējības stratēģiju. Spānijas Astūrijas, Kantabrijas un Andalūzijas reģions ir izstrādājuši integrētus plānus piekrastes zonu pārvaldībai. Spānijā ir arī uzsākts pētījums par teritoriālo ūdeņu zonējumu jūras vēja enerģijas izmantošanai¹⁸.

Kanāda ir pieņēmusi uz mērķu sasniegšanu balstītu pieeju jūrniecības darbību pārvaldībai, kas nodrošina vadlīnijas starpnozaru konfliktu risināšanai. Austrālija

---

¹³ <http://www.plancoast.eu/>.

¹⁴ <http://www.noordzee.org/nz/index.jsp>.

¹⁵ http://www.regjeringen.no/en/dep/md/Selected-topics/Svalbard_og_polaromradene/Integrated-Management-of-the-Barents-Sea.html?id=87148.

¹⁶ *Sea Enhancement Scheme (SES)*.

¹⁷ <http://www.plancoast.eu/>.

¹⁸ <http://www.mityc.es/Electricidad/Seccion/InstalacionesEolicas/EstudioEstrategico/>.

guvusi labus panākumus, izmantojot trīsdimensiju jūras zonējumu, un iesaista šajā procesā plašas ieinteresētās aprindas.

3.2. No Eiropas līdzekļiem finansēti projekti

Izmantojot Eiropas teritoriālās sadarbības mērķi, Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) var atbalstīt teritoriālās attīstības projektus, un vairāki no tiem ir saistīti arī ar JTP¹⁹. Tie aptver kartēšanu, kopējus JTP kritērijus un starptautiskas pieejas jūras izmantošanas pārvaldībai.

Jau kopš 1980.-gadiem ES pētniecības programmas ir atbalstījušas daudzdisciplīnu pētniecību piekrastes un jūras zinātņu jomā. Īpaši nozīmīgi saistībā ar JTP ir piekrastes erozijas un applūšanas pētījumi, *ICZM* un ekosistēmu robežvērtības. *MESMA* ir vērsta uz teritoriāli pārvaldītu apgabalu monitoringu un novērtēšanu, un izstrādās novatoriskas metodes un integrētas plānošanas stratēģijas. *HERMES* mērķis ir gūt ieskatu ekosistēmās gar Eiropas dziļūdens apgabaliem²⁰.

TEN-T programmā prioritāros projektus un sagatavošanas izpēti „jūras lielceļiem” var atbalstīt, izmantojot *MARCO POLO II*, reģionālos un P&A fondus. Patlaban „jūras lielceļu” projekti aptver Baltijas jūru, Rietumeiropu, Vidusjūras rietumu un austrumu daļu un Melno jūru. Izmantojot Eiropas kaimiņattiecību un partnerības iniciatīvas (*ENPI*) pārrobežu sadarbības programmas 2007.–2013. gadam, būs iespējams atbalstīt projektus atbilstīgos reģionos Baltijas jūrā, Vidusjūrā un Melnajā jūrā²¹.

4. STARPTAUTISKI UN ES INSTRUMENTI, KURI IETEKMĒ JŪRAS TERITORIĀLO PLĀNOŠANU

4.1. Starptautiski instrumenti

Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā (UNCLOS)²² ir rasts līdzsvars starp, piemēram, karoga valstu, piekrastes valstu un ostu valstu tiesībām un interesēm. Uz JTP īpaši attiecas jūru un okeānu iedalīšana jūrniecības zonās, dažas no kurām piekrastes valstīm ir jāpieprasa, lai tām būtu juridisks spēks.

Svarīgs ir arī kuģošanas brīvības princips, ko garantē UNCLOS un kas atkarīgs no jūras drošības un jūras vides un aizsardzības noteikumu un standartu ievērošanas.

Starptautiskā jūrniecības organizācija (SJO) pieņem starptautiski atzītus noteikumus un standartus attiecībā uz kuģniecību un jūras transportu, piemēram, satiksmes sadales shēmas. Ar Londonas Konvencijas protokolu (2006) ievieš piesardzības

---

¹⁹ Piemēram, starptautisku programmu finansēti projekti Baltijas jūrai, Ziemeļjūrai un Centrāleiropai, Adrijas jūrai, Donavas reģionam un Dienvidaustrumeiropai (*CADSES*).

²⁰ www.eu-hermes.net

²¹ http://ec.europa.eu/world/enp/funding_en.htm

²² Pieņemta 1982. gadā, stājās spēkā 1994. gadā. Eiropas Kopiena un visas ES dalībvalstis ir UNCLOS līgumslēdzējas puses.

principu, kas ir būtiska izmaiņa saistībā ar noteikumiem par atkritumu izgāšanu jūrā²³.

4.2. ES instrumenti

4.2.1. Tiesību akti vides jomā

SJO²⁴ vides pīlārs ir Jūras stratēģijas pamatdirektīva²⁵. Tajā noteikts, ka dalībvalstīm līdz 2020. gadam jāpanāk labs jūras vides stāvoklis, jāpiemēro ekosistēmu pieeja un jānodrošina, lai cilvēka darbību radītais slogs tomēr ļautu nodrošināt labu vides stāvokli. Ja dalībvalstis koplieto kādu jūras teritoriju vai apakšteritoriju, to pienākums ir sadarboties, un rīcības koordinēšanas vajadzībām, tostarp ar trešām valstīm, jāizmanto reģionālas struktūras.

Jūras stratēģijas pamatdirektīva tieši neregulē jūrniecības darbības, tomēr to ietekme jāņem vērā, definējot labu vides stāvokli. VI pielikumā ir uzskaitīti iespējamu pasākumu piemēri, tostarp pārbaužu sadalījums laikā un telpā un koordinētas pārvaldības instrumenti. Dažas dalībvalsti (piemēram, Apvienotā Karaliste) ir paziņojušas, ka izmantos JTP, lai ieviestu Jūras stratēģijas pamatdirektīvu.

Ūdens pamatdirektīvā²⁶, kuras noteikumus piemēro piekrastes un pārejas ūdeņiem, paredzēts, ka dalībvalstīm līdz 2009. gada decembrim jāpublicē upju baseinu pārvaldības plāni. Tāpēc dalībvalstis ir izveidojušas ūdens pārvaldes struktūras, kurām jāsadarbojas, lai nodrošinātu Ūdens pamatdirektīvas ievērošanu attiecībā uz pārrobežu upju baseinu rajoniem.

Biotopu direktīvā un Putnu direktīvā (NATURA 2000)²⁷ noteikts, ka dalībvalstīm jānosaka un jāaizsargā attiecīgas teritorijas tajās esošo sugu vai biotopu saglabāšanai. Patlaban notiek piekrastes un jūras teritoriju izraudzīšanās, un ir vajadzīgi piemēroti pārvaldības pasākumi. Biotopu direktīvā paredzēts, ka ir jāizvērtē tādi plāni vai projekti, kas var ievērojami ietekmēt NATURA 2000 teritoriju.

Direktīvā par stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu²⁸ paredzēts, ka konkrētiem plāniem un programmām jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, paredzēti konsultāciju noteikumi (tostarp pārrobežu), alternatīvu novērtēšana un pasākumi, lai novērstu un/vai mazinātu negatīvu ietekmi. Direktīvā par ietekmes uz vidi novērtējumu noteiktas līdzīgas prasības attiecībā uz projektiem²⁹.

4.2.2. Kopējā zivsaimniecības politika (KZP)

KZP ir ekskluzīvā ES kompetencē. Labs piemērs par jūrniecības teritoriju integrētu pārvaldību nozaru politikā ir lēmums (pamatojoties uz KZP pamatregulas 9. pantu)³⁰,

---

²³ http://www.imo.org/Conventions/contents.asp?topic_id=258&doc_id=681

²⁴ 2008/56/EK.

²⁵ Jūras stratēģijas pamatdirektīvas 3. apsvērums.

²⁶ 2000/60/EK.

²⁷ 79/409/EEK, OV L 103, 25.4.1979. (Putnu direktīva) un 92/43/EEK, OV L 206, 22.7.1992. (Biotopu direktīva).

²⁸ 2001/42/EK, OV L 197.

²⁹ 97/11/EK, OV L 073, 14.3.1997. (ar kuru groza 85/337/EEK).

³⁰ Regula (EK) Nr. 2371/2002.

ko Komisija pieņēma pēc Nīderlandes valdības lūguma, lai aizsargātu biotopu Nīderlandē Ziemeļjūras krastā (*Voordelta* apgabals)³¹. Ņemot vērā zivsaimniecības mijiedarbību ar ekosistēmu un zivju krājumu mobilitāti, saskaņotai JTP būtu pozitīva ietekme uz zivsaimniecības ilgtspējīgu pārvaldību ES ūdeņos.

Komisija ir informējusi par paziņojumu par Eiropas akvakultūras ilgtspējīgas attīstības stratēģiju. Galvenās problēmas saistībā ar akvakultūras attīstību ir pieaugošā konkurence par jūras un piekrastes teritorijām un ūdens kvalitāte. JTP var nodrošināt vadlīnijas un precīzus datus par darbības vietu izvēlei.

4.2.3. *Citi instrumenti*

Eiropas Savienības *ICZM* ieteikumā³² ir izklāstīti kopējie principi (tostarp saskaņotība un teritoriālā plānošana pār sauszemes-jūras robežām) un izteikts aicinājums dalībvalstīm izstrādāt *ICZM* stratēģijas. Dalībvalstis tiek arī mudinātas sadarboties ar kaimiņvalstīm, kas nav ES dalībvalstis.

Komisija ir pieņēmusi paziņojumu par jūras vēja enerģiju³³. Nodrošinot stabilus reglamentējošos noteikumus, JTP var palīdzēt attīstīt atjaunīgus jūras enerģijas avotus.

4.3. **Reģionālās konvencijas**

Darbs atbilstīgi 1992. gadā pieņemtajai *OSPAR* konvencijai ir balstīts uz ekosistēmu pieeju, un to organizē, pamatojoties uz sešām stratēģijām. Kopš Ziemeļjūras Piektās konferences³⁴ *OSPAR* ir izmantota informācijas apmaiņai par JTP, un tās nozīme ir palielinājusies bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu stratēģijas kontekstā.

Helsinki komisija (*HELCOM*) kopš 1974. gada strādā, lai aizsargātu Baltijas jūras vidi. Īpaši svarīgs ir *HELCOM* 2007. gadā pieņemtais Baltijas jūras rīcības plāns ar Ieteikumu 28E/9 par JTP principiem Baltijas jūras reģionam.

Vidusjūras reģions kļuva par pirmo reģionu, kas atbilstīgi ANO Vides programmai 1975. gadā pieņēma pārvaldības plānu (Vidusjūras rīcības plāns — *MAP*). *MAP* ir jāsteno atbilstīgi Barselonas konvencijai. Konvencijas pušu nesēn pieņemtajā *ICZM* protokolā³⁵ paredzēts, ka līgumslēdzējām pusēm jāizveido kopēja sistēma Vidusjūras piekrastes zonu integrētai pārvaldībai.

1992. gadā pieņemtajā Bukarestes konvencijā ir paredzēts aizsargāt jūras vidi Melnajā jūrā. Turpinās darbs pie protokola un stratēģiskā rīcības plāna *ICZM*.

---

³¹ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/environment/natura_2000_en.htm: DG MARE un DG ENV vadlīnijas par zivsaimniecības pasākumiem jūras NATURA 2000 apgabaliem.

³² 2002/413/EK, OV L 148.

³³ COM(2008) 736.

³⁴ Ministru deklarācija par Ziemeļjūras aizsardzību. 2002. gada marts, XI nodaļa. Sadarbība Ziemeļjūras teritoriālās plānošanas procesā.

³⁵ Parakstīts Madridē 21.01.2008.

5. GALVENIE PRINCIPI, KAS IZRIET NO PRAKTISKAS JŪRAS TERITORIĀLĀS PLĀNOŠANAS

Ņemot vērā iepriekšējās nodaļās minēto, var runāt par šādiem kopējiem principiem, kas ir būtiski saistībā ar JTP Eiropas Savienībā.

Jūras reģionu ilgtspējīga attīstība ir atkarīga no attiecīgās ekosistēmas stāvokļa. Atbilstīgi IJP jūras teritoriālās plānošanas vispārējs princips ir uz ekosistēmām balstīta pieeja. Lai gan darbībām uz sauszemes var būt tieša ietekme uz jūras teritorijām, JTP pārvalda tikai jūrniecības darbības un darbības piekrastes ūdeņos. JTP joma ģeogrāfiskā pārklājuma izteiksmē atšķirsies atkarībā no reģionālajiem apstākļiem. Izstrādājot JTP, jāņem vērā un, ja vajadzīgs, jāveicina vairāku tieši saistītu starptautisku un ES instrumentu ieviešana, jo īpaši vides jomā. Šajā kontekstā īpaši svarīga būs Jūras stratēģijas pamatdirektīvas īstenošana.

5.1. JTP izmantošana atkarībā no apgabala un darbības veida

Jūras teritoriju pārvaldībai, izmantojot JTP, vajadzētu pamatoties uz plānoto vai pašreizējo darbību veidu un to ietekmi uz vidi. Jūras teritorijas plānam nav obligāti jāaptver viss apgabals (piemēram, EEZ vai dalībvalsts).

Ļoti noslogotos vai īpaši jutīgos apgabalos var būt vajadzīgs stingrāks jūras teritorijas plāns, bet mazāk noslogotiem apgabaliem var pietikt ar vispārīgiem pārvaldības principiem. Lēmumu par stingrākas vai elastīgākas pieejas izraudzīšanos vajadzētu pieņemt, pamatojoties uz izvērtēšanas procesu.

JTP darbojas trīs dimensijās, proti: a) darbības jūras dibenā; b) darbības ūdens slānī; un c) darbības virs ūdens. Tas ļauj vienu un to pašu teritoriju izmantot dažādiem mērķiem. Kā ceturrtā dimensija vērā jāņem arī laiks, jo konkrēta jūras apgabala lietojumu saderīgums un „pārvaldības nepieciešamība” laika gaitā var mainīties.

5.2. Mērķu noteikšana JTP vadībai

JTP vajadzētu izmantot, lai pārvaldītu patlaban īstenojamās darbības un vadītu turpmāku attīstību jūras apgabalā. Konkrēta jūras apgabala vispārīgas pārvaldības stratēģiskajā plānā būtu jāiekļauj precīzi noteikti mērķi. Šiem mērķiem vajadzētu būt tādiem, lai būtu iespējams izmantot šķīrējtiesu, ja rodas konflikti starp nozaru interesēm.

5.3. JTP izstrādāšana pārskatāmā veidā

Visiem ar JTP saistītajiem dokumentiem un procedūrām ir jābūt pārraugāmiem. Dažādajiem JTP posmiem jābūt tādiem, lai sabiedrība tos spētu viegli saprast. Tas ļaus visām ieinteresētajām aprindām saņemt pilnīgu informāciju un tādējādi uzlabos paredzamību un pieņemamību.

5.4. Ieinteresēto aprindu līdzdalība

Lai nodrošinātu plašu pieņemamību, īpašumtiesības un atbalstu īstenošanai, tikpat svarīgi ir pēc iespējas drīzāk plānošanas procesā iesaistīt visas ieinteresētās aprindas, tostarp piekrastes reģionus. Ieinteresēto aprindu līdzdalība ir arī zināšanu avots, kas var ievērojami uzlabot JTP kvalitāti.

5.5. Koordinēšana dalībvalstīs — lēmumu pieņemšanas procesu vienkāršošana

JTP vienkāršo lēmumu pieņemšanu un paātrina licencēšanas un atļauju piešķiršanas procedūras, kas ir vienlīdz izdevīgi gan jūras izmantotājiem, gan ieguldījumiem jūrniecībā. Saskaņotiem un pārnozaru plāniem ir vajadzīgs vienots vai racionāls piemērošanas process, un vajadzētu ņemt vērā kumulatīvo ietekmi. JTP ieviešanai būtu jāuzlabo arī jūrlietu iekšējā koordinēšana dalībvalstīs, kas ierosināta vadlīnijās integrētai pieejai jūrniecības politikas jomā³⁶. Dalībvalstīs veiktās darbības (piemēram, Apvienotās Karalistes un Skotijas likumprojekts par jūras politiku) liecina, ka valstu iestādes ir ieinteresētas gūt šo labumu, izveidojot koordinējošu administratīvo struktūru.

5.6. Valstu JTP juridiskais spēks

Ņemot vērā to, ka JTP notiek trīs dimensijās kādu jūras apgabalu var izmantot vairākiem mērķiem, ja tie ir saderīgi, JTP nav sauszemes plānošanas pārceļšana jūras plānošanas vajadzībām. Tomēr tādā pašā veidā kā sauszemes plānošanā tiek izveidota juridiski saistoša sistēma zemes pārvaldībai, arī JTP vajadzētu būt juridiski saistošai, lai tā būtu efektīva. Tāpēc var rasties nepieciešamība pēc atbilstīgas administratīvās sistēmas JTP.

5.7. Pārrobežu sadarbība un konsultācijas

Pārrobežu sadarbība ir vajadzīga, lai nodrošinātu plānu saskaņotību attiecībā uz dažādām ekosistēmām. Šāda sadarbība ļaus izstrādāt kopējus standartus un procesus un uzlabot JTP vispārējo kvalitāti. Dažas organizācijas, piemēram *HELCOM* šo darbu jau ir uzsākušas.

5.8. Uzraudzības un novērtēšanas iekļaušana plānošanas procesā

JTP darbojas vidē, kas pakļauta pastāvīgām pārmaiņām. Tā pamatojas uz datiem un informāciju, kas laika gaitā visticamāk mainīsies. Plānošanas procesam ir jābūt pietiekami elastīgam, lai spētu reaģēt uz šādām izmaiņām un lai plānus pienācīgā kārtā varētu pārskatīt. Lai varētu izpildīt šīs divas prasības, JTP jāiekļauj pārredzams regulāras uzraudzības un novērtēšanas mehānisms.

5.9. Saskaņotības nodrošināšana starp sauszemes un jūras teritoriālo plānošanu — saistība ar ICZM

Sauszemes (tostarp piekrastes zonu) teritoriālās plānošanas un jūras teritoriālās plānošanas saskaņošana nav viegls uzdevums. Piekrastes zonas ir „saistjosta” starp attīstību jūras un sauszemes teritorijās. Sateces baseini vai uz sauszemes īstenojamas darbības (piemēram, lauksaimniecība un urbanizācijas) ietekmē arī JTP. Tāpēc sauszemes teritoriālo plānošanu vajadzētu saskaņot ar JTP. Attiecīgajiem dienestiem vajadzētu sadarboties ar ieinteresētajām aprindām un tās iesaistīt, lai nodrošinātu saskaņotību.

---

³⁶ COM(2008) 395, galīgā redakcija.

5.10. Stabila datu un zināšanu bāze

JTP ir jābalstās uz pamatotu informāciju un zinātniskām atziņām. Plānošanai jāattīstās līdz ar zināšanām (adaptīvā pārvaldība). Komisija ir ieviesusi vairākus zinātniskus un datu vākšanas instrumentus, kas atbalstīs JTP šajā procesā. Šeit var minēt Eiropas jūras novērojumu un datu tīklu (*EMODNET*), kas ir integrēta jūras sociāli-ekonomiskās statistikas datubāze (pašlaik izstrādā *ESTAT*), Eiropas jūru atlantu (paredzēts pabeigt 2009. gadā) un Vides un drošības globālo monitoringu (*Kopernikus*).

6. SECINĀJUMI UN PERSPEKTĪVAS

JTP ir svarīgs instruments, lai Eiropā izveidotu integrētu jūrniecības politiku. Šā paziņojuma mērķis ir ieskicēt pirmos soļus uz kopēju pieeju JTP. Tajā ir noteikti galvenie principi, ņemot vērā gan pašreizējo praksi, gan spēkā esošos noteikumus, rosinot uz diskusijām, lai palīdzētu izstrādāt JTP Eiropas Savienībā.

Lai veicinātu šādas diskusijas, Eiropas Komisija 2009. gada sākumā aizsāks darba programmu, kas sastāvēs no šādiem posmiem:

- četru darbsemināru organizēšana 2009. gadā. Darbsemināros tiks pulcināti ieinteresēto aprindu pārstāvji no visām attiecīgajām nozarēm. Viņu uzdevums būs apspriest šajā paziņojumā ieteiktos principus;
- eksperimentālo projektu organizēšana 2009. gadā ar mērķi izstrādāt JTP pārrobežu sadarbības aspektus;
- ziņojuma sagatavošana, izdarot secinājumus, kas pamatojas uz darbsemināru rezultātiem, un turpmāku posmu un darbību ieteikšana.

Integrētā ES jūrniecības politika ir novatoriska pieeja politikas veidošanai. JTP ir viens no instrumentiem šādas pieejas veicināšanai.